

چگونه مدرس (استاد) موفق باشم؟

(راهکارهایی برای اساتید دانشگاه با نگاهی آسیب‌شناسانه به وضعیت موجود)

مؤلف:

دکتر مژده علیزاده

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۴۰۱

سرشناسه	: علیزاده، مزده
عنوان و نام پدیدآور	: چگونه مدرس (استاد) موفق باشم؟ (راهکارهایی برای اساتید دانشگاه با نگاهی آسیب‌شناسانه به وضعیت موجود)/ مولف مزده علیزاده.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۸۸۴-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۵۹]-۱۶۰.
عنوان دیگر	: راهکارهایی برای اساتید دانشگاه با نگاهی آسیب‌شناسانه به وضعیت موجود.
موضوع	: تدریس دانشگاهی -- روش‌شناسی College teaching -- Methodology Effective teaching مدرسان -- راهنمایی شغلی College teachers -- Vocational guidance مدرسان -- اخلاق حرفه‌ای College teachers -- Professional ethics
رده بندی کنگره	: ۳۳۳۱LB
رده بندی دیسیپلین	: ۳۷۰.۹۱۱:۸۰۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چگونه مدرس (استاد) موفق باشم؟

(راهکارهایی برای اساتید دانشگاه با نگاهی آسیب‌شناسانه به وضعیت موجود)

مؤلف: دکتر مژده علیزاده

ناشر: آوای نور

صفحه آرا: فاطمه حامدی

چاپ: اول ۱۴۰۱

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۸۸۴-۸

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،

پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

قیمت ۷۰۰۰۰ تومان

همه حقوق برای مؤلف محفوظ است.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....۹

فصل اول: معیارهای یک استاد موفق در حیطه تدریس، کلاس‌داری و مهارت‌های

حرفه‌ای (به همراه نگاه آسیب‌شناسانه به وضعیت موجود).....۱۱

۱-۱- داشتن طرح درس ۱۳

۱-۲- دقت در انتخاب منبع درسی ۱۹

۱-۳- دقت و تفکر در انتخاب روش تدریس ۲۵

۱-۳-۱- استفاده از روش‌های تدریس متنوع و فعال ۲۸

۱-۴- استفاده از تغییر تن صدا و حرکات دست در تدریس ۳۸

۱-۵- آغاز درس با نام خدا ۳۹

۱-۶- استفاده کردن از تخته کلاس ۴۰

۱-۷- نقش سکوت در تدریس ۴۲

۱-۸- گذاشتن مشکلات پشت درب کلاس ۴۴

۱-۹- اهمیت دادن به حضور دانشجویان در کلاس ۴۶

۱-۱۰- خطاب کردن دانشجویان با عناوینی نیک چون فرزندانم ۴۸

۱-۱۱- بدست آوردن شناخت صحیحی از دانشجویان و درک مشکلات آنها ۵۰

۱-۱۲- دوری از حافظه‌گرایی در دانشجویان ۵۲

۱-۱۳- علاقه‌مند بودن به تدریس ۵۵

۱-۱۴- به روز کردن دانش خود و استفاده از فناوری روز ۵۸

۱-۱۵- تشویق کردن و دادن انگیزه به دانشجو ۵۹

۱-۱۶- رجوع دادن دانشجو به منابع اطلاعاتی دیگر ۶۴

۱-۱۷- گذاشتن وقت کافی برای دانشجویان ۶۶

۱-۱۸- تلاش در جهت حل مشکلات متعدد و گوناگون دانشجویان ۶۸

۱-۱۹- کشف استعدادها و توانایی‌های دانشجویان ۶۹

- ۲۰-۱- اهمیت دادن به تفکر انتقادی در دانشجویان ۷۱
- ۲۰-۱-۱- انتقادپذیری نسبت به شخصیت مدرس ۷۱
- ۲۰-۲- اهمیت دادن به تفکر انتقادی در دانشجویان در عرصه علم ۷۶
- ۲۱-۱- اهمیت دادن به پژوهش‌های دانشجویان ۷۹
- ۲۲-۱- توجه به روح معنویت‌گرایی در دانشجویان ۸۳
- ۲۳-۱- کیفیت‌گرایی به جای کمیت‌گرایی ۸۷
- ۲۴-۱- تدریس متناسب و همراستا با حیطه تخصصی ۸۸
- ۲۵-۱- ارائه دادن مطالب با موشکافی و ژرف‌نگری خاص ۸۹
- ۲۶-۱- توجه به مهارت‌های حرفه‌ای خود ۹۱
- ۲۷-۱- تلاش در جهت افزایش سطح علمی خود ۹۴
- ۲۸-۱- اهمیت دادن به تحقیق و پژوهش ۹۶
- ۲۹-۱- داشتن تلاش زیاد در دانشگاه ۹۸
- ۳۰-۱- همکاری مناسب با دانشجو در نگارش پایان نامه ۹۹
- ۳۱-۱- داشتن برخورد مناسب و مطلوب با دانشجو ۱۰۲
- ۳۲-۱- نحوه برخورد با دانشجویان شلوغ و مخل نظم کلاس ۱۰۵
- ۳۳-۱- داشتن یک ارزشیابی مناسب و دقیق و شفاف ۱۰۷

فصل دوم: معیارهای یک استاد موفق در حیطه اخلاق (به همراه نگاه آسیب‌شناسانه

- به وضعیت موجود) ۱۱۱
- ۱-۲- وقت شناسی ۱۱۳
- ۲-۲- توجه به علم و اخلاق توأم با یکدیگر (آراسته شدن به فضائل اخلاقی) ۱۲۰
- ۳-۲- خوش‌بین بودن به دانشجو ۱۲۴
- ۴-۲- عدالت محوری و دوری از تبعیض‌گرایی ۱۲۶
- ۵-۲- استفاده نکردن از عبارات تمسخرآمیز و تحقیرآمیز و کنایه‌آمیز ۱۳۰
- ۶-۲- دریغ نوزیدن از ارائه اطلاعات علمی خود به دانشجویان ۱۳۲
- ۷-۲- حفظ آرامش در برابر خطاهای دانشجو ۱۳۴
- ۸-۲- پذیرفتن اشتباهات خود ۱۳۶

- ۹-۲- عدم سختگیری زیاد ۱۳۸
- ۱۰-۲- نداشتن نگاه از بالا به پایین (دوری از تکبر و غرور) ۱۴۱
- ۱۱-۲- حفظ و رعایت حد و حریم خود با دانشجویان ۱۴۲
- ۱۲-۲- عبوس و تلخ نبودن ۱۴۳
- ۱۳-۲- خودرأی نبودن ۱۴۵
- ۱۴-۲- احترام گذاشتن به همکاران خود ۱۴۷

فصل سوم: معیارهای یک استاد موفق در حیطة شخصیتی (به همراه نگاه آسیب-)

- شناسانه به وضعیت موجود) ۱۴۹
- ۱-۳- آراستگی ۱۵۱
- ۲-۳- شوخ طبعی ۱۵۳

پیشگفتار

امروزه نقش خطیر نظام آموزش عالی در توسعه و پیشرفت کشورها و همچنین تربیت نسل آینده کشور و یا تربیت نیروی انسانی مؤمن، متعهد، با تقوا، عالم و شایسته بر کسی پوشیده نیست. در این راستا نقش اساتید در دانشگاه نقشی حائز اهمیت و توجه است؛ زیرا یک مدرس دانشگاه وظایف بسیار مهم و اساسی دارد که باید از انجام تک تک آنها به نحو صحیح بر آید. وظایفی در رابطه با خود، دانشجویان، جامعه، علم و صنعت، همکاران و مواردی دیگر. در واقع افرادی که در دانشگاه‌ها به امر تدریس مشغول هستند (حال چه به صورت هیئت علمی و یا حق‌التدریسی) باید یکی از الزامات اصلی حیطة کاری خود را در رشد، موفقیت و پیشرفت خود، دانشجویان و جامعه بدانند. در مرتبه اول توجه به رشد و ارتقاء خود مدرس امر بسیار ضروری است؛ زیرا با رشد و ارتقاء خود در همه ابعاد به طور حتم بر دیگر عوامل و از جمله موفقیت بیشتر دانشجویان هم تأثیر مثبت می‌گذارند و از این رهگذر نه تنها بر موفقیت و سلامت تحصیلی و روحی دانشجویان تأثیر می‌گذارند بلکه به رشد و ارتقاء دانشگاه‌ها و جامعه هم کمک افزونی می‌کنند. بنابراین یکی از اقدامات اصلی در این زمینه دست یافتن به مؤلفه‌های یک مدرس یا استاد موفق و بکارگیری آنها در حیطة کاری خود است. با داشتن این مؤلفه‌ها و پدید آوردن آنها در خود می‌توانیم مسیر خود را هموارتر کرده و آینده‌ای پربارتر را برای خود و دانشجویان و جامعه پدید آوریم. از طرف دیگر با نگاهی به وضعیت موجود در می‌یابیم که متأسفانه اشکالات متعددی در کار برخی از اساتیدی که در دانشگاه تدریس می‌کنند، وجود دارد. برخی از آنها هنوز مهارت‌ها و استلزامات حرفه‌ای کار خود را به

دست نیاورده‌اند و در این زمینه ضعف‌های زیادی دارند؛ به گونه‌ای که این ضعف‌ها یا آسیب‌ها نه تنها در رشد و پیشرفت خود آنها اختلال ایجاد می‌کنند بلکه سبب تأثیر گذاشتن منفی بر دانشجویان که مهم‌ترین سرمایه این کشور هستند، نیز می‌شوند. همچنین به دانشگاه و جامعه و جامعه دانشگاهی نیز ضربه‌های جبران‌ناپذیری را وارد می‌کنند که چه بسا با گذشت زمان عوارض و پیامدهای نامطلوب خود را نشان خواهد داد. برخی اوقات این اساتید از نقاط ضعف خود چندان آگاه نیستند و در واقع اشتباهات خود را به طور مکرر تکرار می‌کنند بدون آنکه به ایجاد مهارت‌های حرفه‌ای و اخلاقی در کار خود و یا اصلاحاتی در آن بیندیشند؛ از این جهت نیاز است مطالعات آسیب‌شناسانه‌ای نیز در این زمینه انجام شود. با توجه به موارد فوق سعی شد در کتاب حاضر به برخی از مؤلفه‌های یک استاد موفق پرداخته شود و ضمن آن نگاهی آسیب‌شناسانه به وضعیت موجود که از جانب برخی از اساتید وارد می‌شود هم انجام شود. یافته‌های این کتاب می‌تواند اساتید را در انجام بهتر وظایف خود یاری دهد.